İslam Düşüncesi, Din Eğitimi ve Kimlik İnşası: Kuramsal Ve Tarihsel Yaklaşımlar

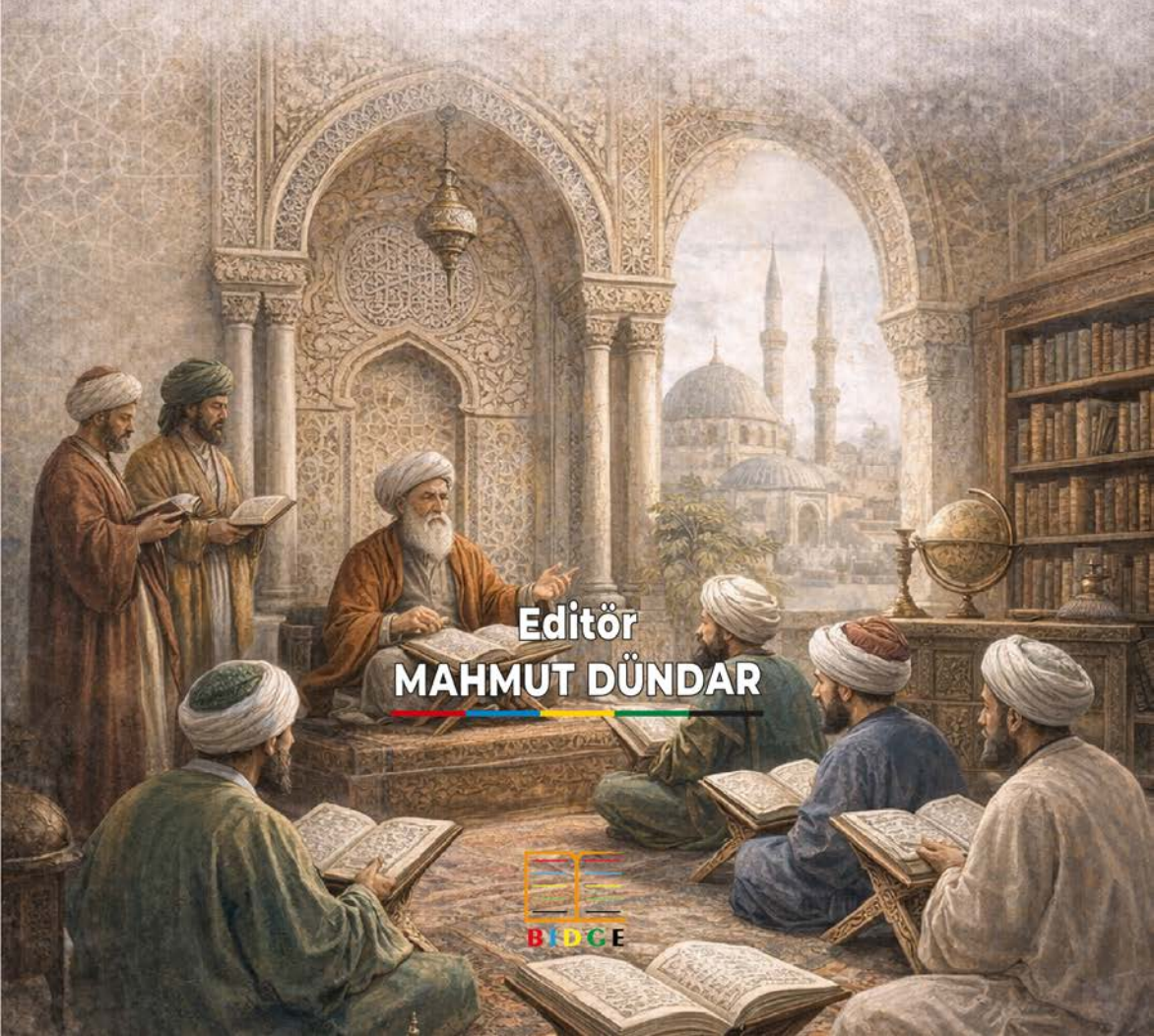

Editör
MAHMUT DÜNDAR

BİDGE

BİDGE Yayınları

İslam Düşüncesi, Din Eğitimi ve Kimlik İnşası: Kuramsal Ve Tarihsel Yaklaşımlar

Editör: MAHMUT DÜNDAR

ISBN: 978-625-8567-13-7

1. Baskı
Sayfa Düzeni: Gözde YÜCEL
Yayınlama Tarihi: 2025-12-25
BİDGE Yayınları

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının ve editörün yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 71374
Yayın hakları © BİDGE Yayınları
www.bidgeyayinlari.com.tr - bidgeyayinlari@gmail.com
Krc Bilişim Ticaret ve Organizasyon Ltd. Şti.
Güzeltepe Mahallesi Abidin Daver Sokak Sefer Apartmanı No: 7/9 Çankaya / Ankara

Ön Söz

İnsanoğlu akıl nimetlerine sahip sosyal bir varlık olması hasebiyle toplumsallaşabilmesi mutlu ve huzurlu olabilmesi için birtakım faktörlere ihtiyaç duymaktadır. Bu faktörlerin en önemlilerinden biri dindir. Nitekim birey, yaşadığı sıkıntıların üstesinden gelebilmek ve karşılayamayacağı ihtiyaçlarını giderebilmek üzere teselli kaynağı ve adeta sığınma mekanizması olarak kutsal saydığı dini görebilmektedir. Diğer önemli bir faktör ise eğitimdir. Zira bireyin gerek seçeceği dinin doğru olarak seçebilmesi ve gerekse hayatının sağlıklı bir şekilde idare edebilmesini kavrayabilmesi ve dolayısıyla hayatında mutluluk ve huzuru yakalayabilmesi için genelden eğitime ve özelden ise din eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır. Böylece kişinin karşılaşacağı olumsuzluklara karşı önlem alabilmesi, yaşamın içerisinde gerçekleştirilen davranışlarının istenilen biçimde olması ve dolayısıyla hayatında mutlu ve huzurlu olabilmesi ancak ve ancak sağlıklı bir eğitimle olabilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada özellikle İslami eğitimin bir kısım faaliyetlerinden ve bazı dinlerin kısmi faaliyet ve ilişkilerinden söz edilmektedir.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI'NIN SİRET-İ NEBİ ETKİNLİKLERİNİN DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

MAHMUT DÜNDAR[1]

Giriş

Hz. Peygamberin doğduğu Rabiülevvel ayının 12. gecesi, yani miladi 20 Nisan 571 gününün içinde bulunduğu hafta TDV tarafından 1989 yılından itibaren başlatılan ve DİB tarafından desteklenen ve Türkiye'de resmiyet kazanan, Hz. Muhammed'in anlatılmasının ve siretlerinden istifade edilmesinin sağlanılması amacıyla "Mevlid-i Nebi Haftası" olarak etkinliklerle kutlanmaktadır. Bu etkinlikler 1989 yılından itibaren hicri takvime göre Rebiülevvel ayının 12. Günü ile başlayan hafta olarak peşi sıra düzenlenirken 1994 yılından itibaren ise Hz. Peygamberin doğum günü miladı olarak 20 Nisan kabul edilerek 14-20 Nisan tarihlerinde yapılmaya başlanmıştır. Ancak 18 Mayıs 2017 tarihine kadar bu etkinlik haftasının adı "Kutlu Duğum Haftası" iken bu tarihten itibaren bu etkinliğin adı "Siret-i Nebi Haftası" olmaktadır. Bu değişiklikle 1989'da olduğu gibi Rebiülevvel ayının 12. Günü ile başlayan haftada etkinlikler yapılmaya başlanmaktadır. Bu

[1] Prof. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı, mahmutdundar@yyu.edu.tr Orcid: 0000-0003-1856-6494

çalışmada Türkiye Diyanet Vakfı'nın aldığı kararla 1989 yılından 2017 yılına kadar Hz. Peygamber'in doğumunu bir haftaya yayarak kutlanmasını aynı vakfın hazırlamış olduğu "Din Hizmetleri Raporları" ile " Faaliyet Raporları" çerçevesinde belirtilen etkinliklerini ve faaliyetlerini din eğitimi açısından değerlendiilmektedir.

Kutlu Doğum Haftası I: 1989

Hz. Peygamber'in doğum olayı, her yıl Türkiye'de ve diğer İslam ülkelerinde mütevazı bir şekilde kutlanmaktaydı. Ancak Türkiye Diyanet Vakfı, ilk kez 1989'dan itibaren bu önemli günün kutlamasını "Kutlu Doğum Haftası" adı altında bir hafta boyu ilmi salon toplantıları ve çeşitli etkinliklerle yapılmasına karar vermiştir. Bu kararla Müslümanların Peygamberleri olan Hz. Muhammed'i tanımak, onun vesile olduğu hizmetlerin önemini bir program zenginliği ile anımsatmak ve Hz. Peygamber'in örnekliğini ortaya koymak amaç edinmiştir. Böylece bir haftaya yayarak değişik salon ve mekânlarda çeşitli ilmi toplantılar, etkinlikler, TRT Tasavvuf musikisi programları, haftanın tesirini yıl boyu hatırlarda canlı tutmak amacıyla hediyelik eşyalar dağıtma vb. ile kutlu doğum faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bir sonraki yılın hafta kutlamasında sonucunu açıklamak üzere Nat-ı Şerif yarışması düzenlenmiştir. Hz. Peygamber çeşitli yönleri ile ilim adamları tarafından anlatılmış ve İlk kez büyük bir kalabalık, büyük bir heyecanla bu etkinliklere katılarak Hz. Peygamber'in sevgisini tekrar içinde canlandırarak tasvip ve takdirini belirtmiştir. Türkiye

Diyanet Vakfı 1989'da hayırlı bir geleneği başlattığı inancıyla 1990 ve sonrası çeşitli İslam beldelerinden gelen ilmi kişiliklerle bu geleneği ülke geneline yayma kararını almıştır[2].

İslami inanca göre mahlukatların en şereflisi insan iken, insanların en şereflisi, en üstünü ve en merhametlisi de Hz. Muhmmed (s.a.v)'dır. Zira maddi ve manevi olarak iki boyutlu hayata sahip olan insana, bu iki hayat arasındaki dengeyi kurmada Hz. Peygamber (s.a.v.), pratik bir örneklik yapmış ve onlara yol göstermiştir. O bedenlerden ziyade kalplere hükmetmiş ve Kur'an'ın ifadesiyle âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir[3]. Çok yönlü bir tesir gücüne sahip olan Kur'an'ın iyi anlaşılması ve uygulanması ancak sağlıklı ve gerektirdiği bir dini eğitimle gerçekleşebilmektedir. Bu anlamda Hz. Muhammed'in söyledikleri ile uygulamaları ve hatta takrirleri büyük öneme haizdir. O'nun hal ve hareketleriyle örnek olmak metodu sözleri kadar önem arz etmektedir[4].

En büyük bilgisizlik, "cehl-i mürekkep" diye nitelendirilen ve bilindiği zannedilen, ama gerçekten bilinmeyen bilgisizliktir. Dolayısıyla Kur'an'ın ve vahyin şekillendirdiği ve onunla dünyanın çehresinin değiştiği insan olan Hz. Peygamber ve getirdikleri ile ilgili bildiğimizi zannedip bilemediklerimiz, bu hafta etkinlikleri ile bilinir hale gelebilmektedir. Böylece Kur'an'ın muhatabı insan olduğuna göre, Hz. Peygamber'in gösterdiği insan tipini

[2] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası I*, TDVY, Ankara 1990,s.7-10.
[3] Enbiya,21/107.
[4] Ahzab,33 / 21.

incelememiz ve hakkıyla bilmemiz gerekmektedir. Hz. Peygamber'i tanıyarak Müslüman tipinin sahip olması gereken zihniyet özelliklerinin nasıl şekillendiğini ve nasıl şahsiyet kazandığını bilmek gerekmektedir. Bunun da özeti, Kur'an'ın önerisi ve Hz. Peygamber'in yol göstericiliği- örnek uygulamasıyla, güçlü bir iman[5],sevgi[6], kendine güven-hakim olma (iyimser olma)[7] , çalışma, ilmi araştırma, kendisini ve çevresini tanımak ve üretken olmaktır[8].

Bu yılın Hafta etkinlikleri bağlamında özellikle Ankara'da yapılan faaliyet programı "Türk-İslam Kültürü ve Hz. Muhammed" ana teması çerçevesinde şu hususlar ele alınmıştır:

1-Hz. Peygamber'in hayatı, getirdiği insan tipi, Türkler'de Hz. Peygamber sevgisi ile Hz. Peygamber'in şahsiyetinden çizgiler dile getrilmiştir.

2-Kur'an-ı Kerim tilaveti gerçekleştirilmiştir.

3-Süleyman Çelebi'nin " Vesiletü'n-Necat" adlı Mevlid eserinin dil ve edebi değeri, Türk kültürü ve mevlid ile Türk dindarlığının estetik boyutu üzerinde durulmuştur.

4-Şiirler okunmuş ve mevlid kıraati gerçekleştirilmiştir.

5-Fikir tarihi içinde İslam'ın mesajı, ilk İslam fetihlerinin bazı hususiyetleri dile getirilmiştir.

---

[5] A'raf, 7 / 158.
[6] Maide,5 / 54.
[7] Bakara, 2 / 216.
[8] Zumer, 39 / 9.

6-İnsanı kâmil olarak Hz. Peygamber dile getirilmiş ve Türk Tasavvuf musikisi örnekleri sunulmuştur.

7-Vahiy gerçeği, kitabımız Kur'an, dünden bugüne Kur'an-ı Kerim anlayışımız ile Kur'an mucizesi dile getirilmiştir.

8-İslamiyet ve insan psikolojisinin boyutları, insan hürriyeti ve İslam, kişide güven duygusu ve İslam ile İslam'da nefis terbiyesi anlatılmıştır[9].

Buradan da anlaşılacağı üzere bu hafta etkinlikleri çerçevesinde özelinde Türkiye'de ve genelinde ise tüm dünyada Müslümanlar için dini, sosyal ve kültürel anlamda bilmesi ve uyması gereken hususlar belirtilmiştir. Özellikle bu anlamda Hz. Peygamber'i hakkıyla tanıyıp onun örnekliğinden ve rehberlik faaliyetlerinden istifade edilmesinin gereğine dikkat çektirilmiştir. Bu bağlamda eğitim ve din eğitimin hedeflediği mutlu ve huzurlu bir insan tipinin oluşturulması amaç edinmiştir.

Kutlu Doğum Haftası II: 1990

1989 yılında yapılan Kutlu Doğum Haftası etkinliklerine göre bu yılın programı daha geniş kapsamlı etkinlikler ve katılımlarla gerçekleştirilmiştir. Hz. Peygamber'in hayatı ile ilgili fikirlerinin nasıl kavranması ve halka aktarılması gerektiği ile ilgili gelecek nesillere bir miras bırakarak ufuk açıcı faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Böylece mevlid geleneği "Kutlu Doğum Haftası" adıyla yeni bir anlam ve anlayış kazanmıştır.

[9] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası I*, ,s.6.

İslam itikadının bütünlüğünün son derece ciddi saldırılara maruz kaldığı ve İslam dünyasının büyük kargaşaların içine düştüğü on üçüncü yüzyılın başlarında bu yıkıcı akımlara karşı Selçukluların Erbil Atabegi Ebu Said Müzafferüddin Gökbörü tarafından, mevcut olumsuzluklara karşı İslam dünyasının bütünlüğünü muhafazaya dönük kültür hamlesi olarak mevlid merasimleri sistematik bir şekilde düzenlenmiştir. Türkiye'de de aynı ruhla yazılmış olan Süleyman Çelebi'nin okunan Mevlid esri ile yapılan mevlid etkinlikleri devam edilmiş ve 1989'dan itibaren Türkiye Diyanet Vakfı tarafından gelenek haline getirilen bu etkinlikler, bu mirasın devamı olarak nitelendirilmiştir[10]. Bu vesile ile yapılan ilmi toplantılar ve etkinliklerle Hz. Muhammed'in yaşamı ve güzel ahlakı ile ilgili bilgiler tazelenerek yeni bilgiler eklenmiş, toplumu daha uyumlu, olgun, mutlu ve başarılı bir düzeye gelebilmesi sağlamaya çalışılmıştır. Zira insanın fıtratında bulunan kutsala meyil; manevi bir güç olarak insanlarda azim, sebat, sabır, hoşgörü, sevgi, saygı vb. güzel duyguları geliştirerek insanı çalışmaya ve başarmaya sevk etmekte, birleştirici ve kolaylaştırıcı rol ile insanların barışık ve güçlü olmalarını sağlamaktadır. Bu da siyasi, felsefi ve ideolojik çalkantılar, ihtiraslar ve savaşlar içinde bulunan günümüz insanları için bir rahatlama sağlayabilmekte ve toplumun dini hayatına ciddi katkılar sağlamaktadır.

[10] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası II*, TDVY, Ankara 1992,s.1-3.

Peygamberler kalpleri ıslaha çalışarak kalplerden hasedi, fesadı ve şerri temizleyerek gönülleri büyük ihtiraslardan ve sınırsız arzulardan kurtulmanın yolunu öğretmişlerdir[11]. Bu bağlamda Kur'an-ı Kerim'de şu ayetler yer almaktadır: "Peygamber'e itaat eden Allah'a itaat etmiş olur."[12] , "Sana biat edenler ancak Allah'a biat etmiş olurlar."[13] , " O kendi kişisel arzularına göre konuşmamaktadır. O kendisine indirilmiş vahiyden başka bir şey değildir."[14] , "Resulün size emrettiğini yapın ve menettiklerinden sakının."[15] , "Sizin içinizden öyle bir Peygamber geldi ki küçük bir sıkıntıya düşmeniz bile onu üzer, o size çok düşkündür."[16]. Şüphesiz diğer insanlar insanın öz cevherini görmeyip kendi nüfuzlarını sağlamaya çalışırlarken, Peygamberler ise, İlahi davete dayanarak tarih boyunca yeryüzünde görülen hayır, ahlak, fazilet, vicdan, adalet, merhamet ve şefkat tezahürlerinin temsilcisi olmuşlardır. Bu bağlamda günümüz İslam dünyasında yaşanan kaosun altında Hz. Peygamber'in güzel ahlakından ve hayat felsefesinden nasiplenmeme nedeni yatmaktadır. Hz. Peygamber kendisine inen Kur'an'ı tebliğ ederken ona göre ahlaklanıp yaşamakta ve sözleri ile de Kur'an'a en gerçekçi yorumları getirmektedir. Zira kendisine gelen mesajı en iyi anlayan ve yorumlayan yine kendisi olmaktadır. Dolayısıyla Hz.

[11] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası II*, s.4-7.
[12] Nisa,4/80.
[13] Fetih, 48/10.
[14] Necm, 53/3-4.
[15] Haşr,59/7.
[16] Tevbe, 9/128.

Peygamber'i anlamadan İslam'ı anlamaya, İslam'a doğru ve gerçek bir yorum getirmeye imkân yoktur.

Özellikle Devlet ve Diyanet yetkililerince Ankara'da düzenlenen etkinlikler; ilmi toplantı salonlarında "Vahiy Gerçeği ve Hz. Muhammed" ana temasıyla açılış, "Vahiy ve Peygamberlik", "Dini Edebiyat" ile "İslam ve Kültür Hayatımız" başlıklarıyla gerçekleştirilmiştir[17]. Haliyle bu yılki hafta kutlama programlarında da din ve dinin kuralları ile uygulayıcısı ve tebliğcisi olan Hz. Peygamber'i ve onun muhterem şahsında din ile dinin gereklerine ve buna göre yaşam kurallarını doğru bir şekilde bilmenin, her bir kişinin dünya ve ahiret mutluluğu için gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Kutlu Doğum Haftası III-IV: 1991,1992

"Bana Bir Dal Gül verir misin?" sloganı ile başlayan 1991 ve 1992 kutlama programları, "Hz. Muhammed ve Gençlik" konusu etrafında şekillenmiştir. Burada Hz. Peygamber'in yaşamını, kişiliğini, model ahlakını doğru bir şekilde tanıtmak ve muhabbetini yaymak esas alınmıştır.

Belirtilen sloganla Türkiye'nin her kesiminden insanlar (camiye gelen, gelmeyen, namaz kılan, kılmayan, hatta inanmayanlar) muhatap alınarak bu kesimlerin tamamına ulaşılmak hedef edinmiştir. Her bir Müslüman'a ve özellikle din görevlisine okuyup kendisini geliştirmesi, edindiği bilgileri belirtilen kesimlere ulaştırılma görevi verilmiştir. Bu nedenle insanların maddi ve

[17] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası II*, s.175-176.

manevi motivasyonlarını sağlamaya ve dolayısıyla eğitilmelerine yönelik çok yönlü amaçlara sahip olan "Kutlu Doğum Haftası" ile toplumun her kesimine Hz. Peygamber tanıtılırken, O'nun şahsında İslam anlatılmış ve çağın problemlerinin çözümüne dönük bilgiler üretilmiştir. Bu bağlamda "insan hakları, yenidünya düzeni arayışları, Dünyada ve Türkiye'de İslam ve Müslüman İmajı" gibi güncel konular ele alınmıştır. Bu çerçevede birçok din bilim insanı çeşitli platformlarda İslam Dininin doğumdan ölüme ve ölüm sonrasında ve hayatın her alanında(inanç, yaş dönemleri, eğitim, kültürel, hukuk, sosyal, siyasal, psikolojik, vb.) insanlık için getirdiklerini Hz. Peygamber'in örnekliğinde anlatmışlardır[18].

Yapılan etkinlikler çerçevesinde hedeflenen insan tipinin yetiştirilmesi olan genel eğitimin temel hedefi ile inanmış ideal insan tipinin yetiştirilmesi olan din eğitiminin temel hedefi gerçekleştirilmeye katkı sunmaya çalışılmıştır. Zira teknolojik gelişmeler, hangi seviyeye ulaşırsa ulaşsın insanlığın içindeki manevi boşluğu dolduramaz. Bunun için insanların ruh dünyalarını Hz. Peygamber'in öğütleri ile İslam prensiplerini yaşatmakla doldurmalıyız. Nitekim, Hz. Peygamber'in dedesi Abdulmuttalip 'in O'na Muhammed adını koymanın sebebini soranlara, "Dilerim ki gökte hak, yeryüzünde de halk onu hayırla yad etsin" cevabını vermiştir[19]. Haliyle Hz. Muhammed'i tanımak ve bilmek insanlığın selameti ve geleceğinin teminatı için gerekli görülmektedir.

---

[18] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası III,* TDVY, Ankara 1995*,s.V-IX.*

[19] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası III* ,s.197,199.

Kutlu Doğum Haftası V:1993

"Bana Bir Dal Gül verir misin?" sloganı ile başlayan 1993 kutlama programları ise, "İslam'da insan Modeli ve Hz. Peygamber Örneği" konusu etrafında şekillenmiştir. Burada da Hz. Muhammed'in hayatını, şahsiyetini, örnek ahlakını doğru olarak tanıtarak ve sevgisini yayarak İslam'ın itikat, ibadet, ahlak ve muamelat denilen sosyal yaşamdaki hukuk kuralları konularında Hz. Muhammed'in örnek yaşamının model alınması esas alınmıştır[20].

Hz. Peygamber, peygamberlik kimliğinin yanında her insan gibi insani, dini, içtimai, hukuki, siyasi, askeri vs. gibi kimliklere sahiptir[21]. Yüce Allah Hz. Muhammed'in Peygamberlik vasfını resul ve nebi kavramlarıyla bildirirken özellikle ahlaki ve insani kimliğini şöyle övmüştür: "Sen büyük bir ahlak üzeresin."[22], "Eğer kaba ve katı yürekli olsaydın, onlar etrafından ayrılırlardı"[23]. Kur'an-ı Kerim, bu anlamda bize örnek ve model olabilen tek kişinin Peygamberimiz Hz. Muhammed olduğunu belirtirken[24] kendisinden, kendisine uyulması gerektiğinin bildirilmesini istemiştir[25]. Zira O, bir yandan sahip olduğu iman ve ibadet kimliği ile Allah ile olan ilişkilerini sürekli ve canlı tutarken, diğer yandan

---

[20] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası IV,* TDVY, Ankara 1995*,s.V-IX.*
[21] Celal Kırca, "Kur'an-ı Kerim'e Göre Hz. Muhammed", Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası IV, s.1-3.*
[22] Kalem,68/4.
[23] Al-i İmran,3/159.
[24] Ahzab,33 / 21.
[25] Al-i İmran,3/31.

da ahlaki ve insani kimliği ile insanlarla ve soysal çevre ile olan ilişkilerini sürekli ve canlı tutmaya çalışmıştır. Çünkü Kur'an, insanlarda iman, ibadet ve ahlak kimliğinde bütünlüğün olmasını istediği gibi, kişiliğinde de dürüstlük ile bütünlüğün olmasını istemektedir.

Özellikle din eğitiminde de hedeflenen maddi ve manevi mutluluğunu yakalayan insanların yetişmesine yardımcı olabilecek bu etkinlik faaliyetlerinde de Yüce Allah, yapabilecekleri ile insanları sorumlu tutarken[26] bireysel, sosyal, maddi, politik ve zihinsel bakımından teorik ve pratikleriyle uygulayıcı ve yol gösterici olarak Hz. Muhammed'i örnek göstermiştir. Zira O bu anlamda biz insanlara bıraktığı bu manevi mirasında sadeliği ve mütevazılığı ile dünya ve ahiret hayatlarının mutluluğunu yakalamaya temel oluşturmuştur. Bu itibarla her ne kadar zaman ve mekân itibariyle çok uzakta olsa bile ümmet olma bilinci ile kalben kendisi ile birlikte olabilme ve kendisi gibi yaşayabilme bilinci insanlarda oluşturulmaya çalışılmıştır. Son Peygamber'in ümmeti olarak O'nun tatbik ve tebliğ görevinin üstlenmesi gerektiği bilinci kazandırmak istenmiştir[27]. Dolayısıyla gençler akli melekelerini sadece duyu organlarından elde ettikleri algılarla sınırlamanın neticesi olarak materyalist bir dünya görüşüne saplamış olmaktadırlar. Bu bağlamda insanı belirsizliklerden kurtaracak dini ve manevi değerlerin mihenk taşı durumunda olan Peygamberleri

[26] Bakara, 2/286.
[27]Şerafeddin Gölcük, "Hz.Peygamber'le Birlikte Olmak", Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası IV,s.9-11.*

ve Özellikle Peygamberimiz Hz. Muhammed'i tanıtmak ve O'na iman edip O'nun önderliğini kabul ettirmek gerekmektedir[28].

Kutlu Doğum Haftası VI:1994

Bu hafta etkinlikleri ise, "Doğu'da ve Batı'da İnsan Hakları" konusu etrafında şekillenmiştir. Burada İslam'da bulunan "insan hakkı" ve "hukuk" kavramları ile Batı'da bulunan bu kavramların karşılaştırılması yapılmıştır. İslam'da hiçbir şekilde tahrifata uğramayan Kur'an'da bu kavramlar mahiyet ve uygulama biçimiyle bulunmuş iken Batı'da ise batılılar tahrifata uğramış kutsal kitaplarına da isnad ederek kendi akılları ve materyalist düşünceleri ile18.yüzyılın sonu ile 19.yüzyıldan itibaren bu kavramları kullanmışlardır. Bu da Batı'da bu kavramların sözden öteye gidemediğinin sonucunu ortaya koymuştur. Aynı zamanda şiirler, na'tlar ve münacat etkinlikleri ile adeta bir sanat şöleni havası da oluşturulmuştur[29].

Belirtilen konu etrafında din ve vicdan hürriyeti ile insan hakları, İslam'ın insanlık için uygun gördüğü sosyal ve siyasal sistem çerçevesinde ilahi kaynaklarla anlatılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu dâhil olmak üzere İslam'ın ve Müslümanların ilgili uygulamalarından söz edilmiştir[30]. Bunun en güzel ifadesini ve

---

[28] Orhan Karmış, "Hz. Peygamber ve İnsan Sevgisi", Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası IV, s.17-19.*

[29] Hüseyin Hatemi, " İslam'da İnsan Hakkı ve Adalet Kavramı", Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası V,*TDVY, Ankara 1996,s.1-5.

[30] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası V,s.V.*

örnekliğini Hz. Peygamber'in Veda Hutbesi ile ortaya koyduğu belirtilmiştir[31].

İşte güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderilen Hz. Muhammed"[32] için Yüce Allah'ın "Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdim"[33] demesi neticesinde tüm insanlığın hayrına Hz. Peygamber'in sevgisini ve örnekliğini tanıtmak gerekir.

Kutlu Doğum Haftası VII:1995

"Bana Bir Dal Gül verir misin?" sloganı ile başlayan ve toplumun her kesimine hitap eden bu hafta etkinlikleri ise, "Müslüman imajı" konusu etrafında şekillenmiştir. Burada huzur ve barış dini olan İslam'dan bahsederken gelecek yüzyıllarda İslam'ın durumundan, Avrupa'daki İslam'ın ve Müslüman'ın imajı ile bu imajı oluşturan temel etkenlerden, medya ve Müslüman imajından söz edilmiştir. Bu çerçevede Hz. Peygamber'i örnek uygulamaları ve ahlakıyla tanıyarak ve tanıtarak onun şahsında gerçek İslam'ı anlayarak İslam anlayışını kavratmanın, Müslüman'a gerçek imajını kazandırmanın önemi vurgulanmıştır.

Müslümanlar, İslamiyet'i huzur ve barış dini olarak anlamış ve yaşatmışlardır. Bunda en büyük etken, barış ve huzuru ilke edinen Hz. Peygamber'in sevgisidir. Dolayısıyla insan sevgisi ile huzurlu bir toplum idealı Hz. Paygamber sevgisiyle var olmuştur.

---

[31] Mehmet Şener, "Veda Hutbesi'nin İnsan Hakları Yönünden Kısaca Tahlili", Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası V,*s.125-130.

[32] el-Menavî, Muhammed Abdurrauf, *Feydu'l-Kadir Şerhu Camiu's-Sağir min Ehadisi'l-Beşiri'n-Nezir*,Daru'l-Fikir Li't-Tabaati ve'n-Neşri ve't-Tevzi',yy,ts.,c.2, s.572.

[33] Enbiya,21/27.

Zira O bütün insanlara, insan olduğundan ötürü sevip saymayı ve iyilikte bulunmayı öğretmiştir. Fitnenin kol gezdiği, kin ve nefret tohumunun yeşerdiği gönümüz dünyasında her zamandan daha çok İslam dininin barış, sevgi ve hoşgörü gibi evrensel mesajlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu mesajlarla da, ancak barış ve sevgi Peygamberi olan Hz. Muhammed'in motifiyle cevap verebiliriz.

İnsanlığın arzu ettiği huzur ve kardeşliği tesis etmek için çaba harcayan Hz. Muhammed; hangi dinden, inançtan ve ırktan olmasına bakılmaksızın her insana değer vermeyi emretmiştir. Zira "insan bilmediği şeyin düşmanıdır." Kuralı gereği insanlar birbirlerini tanımadığından önyargıyla birbirlerine yaklaştıklarından birbirleriyle sorun yaşamaktadırlar. Oysaki Hz. Muhammed'in önerdiği fıtrata ve insanlığa yaklaşım biçimiyle, yaşanan sorunların üstesinden gelinebilmektedir[34].

Hz. Muhammed'i ve getirdiği dini anlamanın iki boyutu bu etkinlikler çerçevesinde açığa çıkarılmaya çalışılmaktadır. Birinci boyutu, kendisinin ve getirdiği dinin doğru anlatılmasıyla doğru anlaşılmasını sağlamaktır. Bu da tarihi ve ana kaynakları doğru kullanılmasını sağlayarak doğru bilgileri elde etmekle olmaktadır. İkinci boyutu, belirtilen kaynaklardaki Hz. Peygamber'in örnek uygulamalarının anlaşılmasını sağlamaktır. Zira " Yapmadığınız şeyi niye başkasına söylüyorsunuz?"[35] ayet-i kerimede belirtildiği üzere bir şeyin mahiyeti uygulamasıyla anlam bulmaktadır.

[34] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası VI,* TDVY, Ankara 1996*,s.V-XV.*
[35] Saf,61/2.

Nitekim haftanın etkinlikleri ile daha da anlam kazanan Hz. Peygamber'in uygulamalarını örnek edinen ülkemizin hayırsever insanları ile müftülüklerimiz, birçok yerde aç kimselere, fakirlere, kimsesizlere yiyecek, giyecek gibi yardımların yanında çeşitli katkıları sunmuştur. Hz. Muhammed'in, "En hayırlı insan, insanlara en faydalı olandır."[36] hadisi şerifi canlandırılmak istenmiştir.

Kutlu Doğum Haftası VIII:1996

Çeşitli etkinliklerle hanımların da katıldığı bu yılki kutlama faaliyetleri, **"**Değişim Sürecinde İslam" konusu etrafında şekillenmiş ve bilim insanlarının katılımlarıyla bu konuda uluslararası sempozyum gerçekleştirilmiştir. Burada "Müslümanların yenileme sorunları ve Kur'an, Hz. Peygamber'in Sünneti ve değişim, değişim açısından 19.asra kadar İslam dünyası, İslam dünyasına Batı'nın meydan okuyuşu ve karşı tavır, geleceğe yönelik arayışlar" gibi ana konular ele alınmıştır[37].

Bu etkinliklerle cami cemaatinin dışına çıkarak, camiye ilgisiz ve hatta karşı çıkanlara ulaşarak doğru bir seçim yapmalarına imkân oluşturabilmek gayesinde önemli mesafe alınabilmiştir. Özellikle Türkiye'nin dışına da taşınan bu faaliyetler, Kıbrıs'a ve hatta bazı Avrupa ülkelerine gidecek kadar yayılabilmiştir. Aynı şekilde bu heyecana katılan Türkî Cumhuriyetler, ilgili birçok etkinlikleri geçekleştirebilmiştir.

---

[36] el-Menavî, c.3,s.489.

[37] Türkiye Diyanet Vakfı, *Kutlu Doğum Haftası VII,* TDVY, Ankara 1997,s.V-VII.

Yapılan etkinlikler çerçevesinde belirlenen konu etrafına değişime değinilmiş ve gerçek değişimin Hz. Peygamber'in gelişiyle başladığı belirtilmiştir. Zira O Yüce Allah'ın vahiy terbiyesiyle içinde yaşadığı değişimle eyleme geçmiş ve geldiği toplumu cehaletten kurtararak medeniyet seviyesine çıkarmıştır[38]. Kur'an-ı Kerim'de insanların kendilerini değiştirmedikçe Yüce Allah'ın kendilerini değiştirmeyeceğini[39] belirtilerek değişimin merkezinde insanın olduğuna işaret edilmiştir. Dolayısıyla karşılaşılan zorluklar ile olumsuzlukları değiştirebilmenin temel yolu insanın kendi nefsini terbiye ederek ve geliştirerek değiştirmesidir. Tıpkı Hz. Peygamber'in aldığı vahiy terbiyesi ile edindiği değişimin gereği olarak yeryüzünde İslam toplumunu oluşturabildiği gibi.

Değişimden kasıt ise, nefsi terbiye edici mahiyette fıtrata ve İlahi nizama uygun gerçekleşmesi gereken değişimdir. Zira nizamın olmadığı yerde oluşan değişimden kaos meydana gelmektedir. Nizam için ise, değişmezlerin olması zorunludur. Bu değişmezleri fert bakımından "fıtrat" la, toplum bakımından ise, "Sünnetullah" ile temellendirmek gerekmektedir. Böylece değişimi, değişmezlerin gerektirdiği ilkelere bağlı gerçekleştirmeliyiz[40].

[38] Süleyman Hayri Bolay, *Kutlu Doğum Haftası VII,*s.3-5.
[39] Rad,13/11.
[40] Salâhaddin Polat, *Kutlu Doğum Haftası VII,* s.17.

Kutlu Doğum Haftası IX:1997

Bu hafta fırsat bilinerek haftanın etkinlikleri çerçevesinde ilmi toplantıların konusu "Türk dünyasının dini meseleleri" seçilmiştir. İlk kez Ankara'nın dışında İstanbul'da ve İzmir'de ilgili sempozyumlar yapılmış, tüm illerin yanında toplantıya katılan ilçelerin sayısı ile programları düzenleyen kasaba ve köylerin sayısı da artmıştır. Ayrıca Balkanlar'da, Kıbrıs'ta ve Türk Cumhuriyetlerinde ayrı ayrı toplantılar yapılmıştır. Diyanetin fedakârca gayretleri diğer özel fert ve kuruluşları da heyecanlandırmış ve onların Diyanet'ten bağımsız etkinlikler yapmalarına vesile olmuştur. Zaten ihtiyaç duyulan bir hadisenin gün yüzüne çıkma hadisesi olarak da değerlendirilen bu etkinliklerle insanlar, bu hafta etkinliklerini sadece mevlüt programı olarak olarak değil, aynı zamanda ilimi araştırmalarının sunulduğu ilmi programları olarak da görmüştür. Bu etkinliklerle din ve ilmin birbirine karşı olmadıklarını ve ilmin tamamlayıcısı olarak tüm dünya insanlarına hitap eden İslam'ın mesajını Hz. Peygamber'in şahsında anlayarak ve anlatarak Türkiye'nin ve hatta tüm dünyanın insanlarına iletilmeye çalışılmıştır[41].

Özellikle Hz. Peygamber'in gençlere önem verip dini terbiye ile onların dinamikliklerinden ve becerilerinden yararlandığı gibi, bizlerin de gençleri sağlam bir dini eğitimden geçirerek onlardan yararlanmamız gerektiği belirtilmiştir. Zira

[41] Süleyman Hayri Bolay, *Kutlu Doğum:8*,Türk Dünyasının Dini Meseleleri, TDVY, Ankara 1998,s.3-4.

gençlerin aldıkları sağlam bir dini eğitimle İslam'ın getirdiği değerler sistemine sahip olarak hayatları hayvanı bir yaşamdan farklı anlam kazanır. Onlar ihlaslı, ahlaklı, şahsiyetli ve dürüst özelliklerle toplumda örnek şahsiyete sahip olurlar[42].

İnsanlık tarihinde insanın hayatını en çok etkileyenin Hz. Muhammed'in yaşamı olduğu vurgulanmıştır. Nitekim Kur'an'da ilim ve araştırmayı emreden 750 ayetin bulunması ile İslam dini, İslam dünyası gibi Batı dünyasını da ilimle şereflendirmiştir. Dolayısıyla İslam'la şereflenen İbn Rüşd, İbn Cübeyr, İbn Tufeyl gibi Endülüs alimleri ile Farabi, Biruni, Cabir, Harezmi, İbn Sina gibi Türkistan alimleri ve diğer İslam alimleriyle Batı ilimle tanışmıştır.

O halde bu etkinlikler ile İslam medeniyetini tanıyarak ve tanıtarak bugünkü medeniyetin temelinde İslam medeniyetinin olduğunu kavramak gerektiği, İslam'ın gerçeğini Hz. Peygamber'in hayatından ve tarihi gerçeklerinden anlamak ve temel İslami değerlere dönmek ve sahip çıkmak bir görev olarak gerektiği vurgulanmıştır[43].

Kutlu Doğum Haftası X:1998

Bu hafta etkinlikleri kapsamında düzenlenen sempozyumun konusu olarak, dünyada ve Türkiye'de güncel olan, "İslam ve Demokrasi" seçilmiştir.

---

[42] Türkiye Diyanet Vakfı, *Gençlerin Gözüyle Türk Dünyasının Dini Meseleleri (Kutlu Doğum Tutanakları:1)*, TDVY, Ankara 1998,s.1-10.

[43] Namık Kemal Zeybek, Kutlu Doğum:8,Türk Dünyasının Dini Meseleleri, TDVY, Ankara 1998,s.4-7.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın gayretleri ile köylere kadar gidebilen kutlama faaliyetleri, milletçe benimser hale gelmiş ve ilgili hiçbir maddi ve manevi fedakârlıklardan kaçınılmamıştır. Bu vesile ile birçok üniversite bilim insanı da, öğrencilerinden farklı olarak da halkla bütünleşerek, ilmi araştırma ve etkinlikleri ile İslam'ı geniş halk kitlelerine tanıtmıştır. Bu kapsamda güncel olan ve herkesçe farklı değerlendirilen demokrasi değerlendirilmiş ve demokrasinin getirdikleri ile İslam'ın getirdikleri karşılaştırılmıştır[44].

İslam'ın geldiği Arap yarımadasının hangi zor şartlarda olduğu ve İslam'ın gelişiyle nasıl bir hayat bulduğu anlatılmıştır. Özellikle kabilecilik, zorbalık ve güce dayalı sistem kaldırılmış, hoşgörü ve düşünce hürriyetinin hâkim olduğu hak ve hakikate dayalı bir sistem hayat bulmuştur[45].

İslam ve demokrasi anlamında İslam değerlendirilmiş, düşünce ve insan haklarını ön plana çıkaran İslam, devlet başkanının seçimi için belli bir şekli dayatmamıştır. Ancak seçilme şekli ne olursa olsun toplumun onayı esas alınmıştır. Nitekim Hz. Ebubekir seçimle işbaşına gelirken, Hz. Ömer tek kişi tarafından, Hz. Osman bir heyet tarafından ve Hz. Ali de Medineliler tarafından seçildikleri halde o günkü şartlarına göre toplumun

[44] Süleynan Hayri Bolay,"Açılış Konuşması", İslam ve Demokrasi (Kutlu Doğum Sempozyumu-1998), TDV Yayınları, Ankara 2005,s.3-4.
[45] İbrahim Sarıçam,"İslam'ın Doğuşunun Tarihi Şartları", İslam ve Demokrasi (Kutlu Doğum Sempozyumu-1998),s.9-17.

onayını almışlardır. Ancak bu onayı ise, bugünkü anlamda demokratik bir yolla işbaşına gelme anlamında değildir.

Görülen o ki, İslam devlet başkanının seçilme şeklini örfe bırakmıştır. Dolayısıyla kaynağı örf olan bir hüküm, ihtiyaç ile örfün değişmesine bağlı olarak değişebilmektedir. Ancak İslam'da esas olan seçilen kişinin vasıflarıyla ilgilidir. Bu bağlamda klasik hukukçuların çoğuna göre devlet başkanı seçilen kişinin dünya siyaseti ile dini korumada Hz. Peygamber'e halife olabilecek nitelikte olmalıdır. Aslında müçtehit derecesinde hukukçu olmalıdır[46].

Kutlu Doğum Haftası XI:1999

Bu yıl itibarıyla haftanın anısına gerçekleştirilen ilmi sempozyumun konusu ise, "Üçüncü 1000'e Girerken Türkiye" olarak seçilmiştir. Bu konuyu seçmekle yeni bir bin yıla girerken çok önemli ve stratejik bir noktada bulunan Türkiye'nin eğitim, kültürel, hukuki ve diğer konularda nasıldır, nasıl olmalı ve nasıl geliştirilmelidir? gibi sorularla Türkiye'nin can alıcı noktaları irdelenmiştir. Burada sunulan tebliğler tüm insanların istifadesine sunmak üzere kitaplaştırılarak basılmıştır.

Bu etkinliklerin en dikkat çekici yönü ise, büyük oranda üniversite hocalarının bu etkinliklerde yer alarak halkla bütünleşmeleri ve halkı aydınlatmalarıdır. Dayısıyla bilim insanları yaptıkları binlerce konuşmalarla halka bilim ziyafeti çektikleri gibi,

[46] Mehmet Akif Aydın, "Hz. Peygamber ve Dört Halife Dönemi İslam Devlet Yönetimi", İslam ve Demokrasi (Kutlu Doğum Sempozyumu-1998),s.21-27.

çeşitli yerlerde halkevleri ile Milli Eğitim Müdürlükleri halkın seviyesine uygun ilgili filmleri ücretsiz izletmeyle de halka sanat ziyafeti de vermişlerdir. Yine fakiri gözetme, ücretsiz ikramlarda bulunma ve bedava tedavi etme gibi destek etkinlikleri yapıldığı gibi, binlerce okullar arasında ilgili yarışmalar düzenlenerek kültürel faaliyetler de gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla her yıl artarak devam eden bu etkinlikler, bilgi ve sanat şöleninin yanında toplumsal kaynaşma olayı olarak da devam etmiştir[47].

Kutlu Doğum Haftası XII:2000

Bu hafta etkinlikleri de "Üçüncü 1000'e Girerken İslam" konulu sempozyum ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Özellikle belirtilen konu bağlamında; üçüncü 1000'e girerken dünya ve din, İslam'ı anlamak, teşkilatlanma ve kurumlar, İslam'ı yaşamak gibi konu başlıkları altında ilmi paylaşımlar yapılmıştır[48]. Bu etkinliklerle özellikle günümüz dünyasının taşıdığı yoğun gündem içerisinde Müslüman aydın ve bilim insanlarına düşen görevin, ilmin yöneldiği yeni anlayışlar ışığında İslam'ın evrensel mesajlarını bütün insanlara sunmak ve Hz. Peygamber'in şahsiyetlerinde örnek olarak sunulan davranış ve uygulama modellerini göstermek olduğu belirtilmiştir. Burada dinin amacının, bireyi ve toplumu mutluluğa, huzura, barışa, sevgiye, saygıya, hoşgörüye kavuşturmak olduğu, dolayısıyla insanın kendisiyle,

[47] Süleyman Hayri Bolay, ,"Açılış Konuşması", Üçüncü 1000'e Girerken Türkiye (Kutlu Doğum Sempozyumu-1999),TDVY, Ankara 2000,s.3-5.
[48] Üçüncü 1000'e Girerken İslam (Kutlu Doğum Sempozyumu-2000),TDVY, Ankara 2005,s.V-VII.

toplumuyla, fiziksel ve sosyal çevresiyle uyumlu hale getirmek olduğu belirtilmiştir[49]. Bu doğrultuda Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed, insanları kötülüklerden uzaklaştıran, kendilerine kitap ve hikmeti öğreten, şahit, müjdeleyici, uyarıcı ve yolları aydınlatan bir ışık olarak belirtilmiştir[50].

Şüphesiz huzur ve mutluluk arayan insanlığın, barış ve sevgi elçisi olan Hz. Muhammed'den öğreneceği çok şey olduğu, insanlara yaşama nasıl bakmaları gerektiğini öğrettiği anlatılmıştır. Bunun tam manada anlaşılması ise, dini, çağın anlayış, bilgi ve kültür birikimi ışığında özümseyebilmiş ehliyetli-liyakatli ve dini doğru öğretebilecek din görevlilerinin görevlendirilmesine bağlı olduğu vurgulanmıştır[51].

Kutlu Doğum Haftası XIII:2001

Bu yıl için düzenlenen Kutlu Doğum Sempozyumuna ise, "İslam'ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri" konu olarak seçilmiştir. Dolayısıyla İslam ahlak öğretiminin temel dayanağı olan sünnetin İslam kültür birliğini sağlamadaki rolü anlatılmıştır. Ayrıca sünnetin, tasavvufun ve mezheplerin teşekkülüne de kaynaklık ettiği belirtilmiştir. Sünnet ve hadis karşıtı söylemler üzerinde durularak bu noktada yapılması gerekenlere vurgu yapılmıştır. Hadis ve sünnetin anlaşılması sorunu dile getirilerek bu sorunun giderilmesine yönelik çözümler önerilmiştir. Sünnetin

[49] Hüsamettin Özkan, Devlet Bahçeli, "Konuşma", Üçüncü 1000'e Girerken İslam (Kutlu Doğum Sempozyumu-2000),s.7-8.
[50] Ahzab,33/45.
[51] Hüsamettin Özkan, Devlet Bahçeli, s.8.

evrensel ve tarihsel boyutu dile getirilmiş, şerî amaçlar çerçevesinde sünnet ve hadisin anlaşılmasına yönelik yapılması gerekenler belirtilmiş, sahih hadislerin mahiyeti ile uydurma hadislerinin mahiyeti dile getirilmiş ve dini kaynakların hadis açısından değerlendirilmesi yapılarak hadis rivayet sisteminin sosyolojik boyutu anlatılmıştır[52].

Kutlu Doğum Haftası XIV:2002

Bu yıl için düzenlenen sempozyumun ana teması ise, "Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam" konusu olmuştur. Bu çerçevede birçok güncel konular- sorunlar dile getirilmiş ve ilgili çözümler önerilmiştir. Bu bağlamda "Küreselleşme ve Dünya Dinleri"," Küreselleşme, Değişme ve Dini Hayat", "Değişimin Sosyolojik Boyutu Bağlamında Toplumsal Değişme ve İslamiyet İlişkileri", "Sosyal Değişme ve Dinler", "Sosyal Değişime Cevap Olarak Otantiklik" , "Ülkemizdeki Sosyal Değişim Sürecinde İntihar Olaylarının Boyutu" , "İslami İlimler Geleneğinde Değişim Olgusu", "Çağdaş İslam Dünyasında Değişim" gibi konular ele alınmış ve ülkemizde olduğu gibi, ülkemizin sınırlarını aşarak da tüm dünyaya ufuk açıcı etkinliklerde bulunulmuştur[53].

Kutlu Doğum Haftası XV:2003

Bu hafta ile ilgili düzenlenen sempozyuma ,"Hz. Peygamber'in Tebliğ Metodu Işığında İslam'ın Güncel Sunumu"

[52]İslâm'ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri (Kutlu Doğum Sempozyumu-2001),TDVY, Ankara 2003,s.V-VIII.
[53]Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam 2002 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2007,s.5-10.

konu edinerek çeşitli etkinlikler yürütülmüştür. Bu bağlamda tebliğde temel kavramlar ve ilkelere değinilirken tebliğin mahiyeti ile sınırlarına açıklık getirilmiş, tebliğ ve davet kavramlarının analizi ile tebliğe dair Kur'an kavramlarının analizi yapılmıştır.

Tebliğde güncel sorunlara değinirken de İslami tebliğde imaj sorunu ile tebliğ ile ilgili mevcut organizasyonların değerlendirilmesine, tebliğcide nitelik sorununa ve tebliğde yöntemle ilgili sorunlar konu edinmiştir. Güncel tebliğde Hz. Peygamber'in örnekliğine değinmede ise, Hz. Peygamber ve beden dili ile tebliğde öncelik ve tedricilik gibi konular gündeme taşınmıştır[54].

Kutlu Doğum Haftası XVI: 2004

Bu hafta etkinlikleri ise sempozyuma ana tema olarak seçilen " Din-Kültür ve Çağdaşlık" konusu bağlamında gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla din ve çağdaşlaşmaya değinilirken çağdaşlık kavramının analizi yapılmıştır.

Küreselleşme sürecinde din ve dini hayata değinilirken de çağdaş toplumda ideal din görevlisi portresi, küreselleşme ve din ilişkileri ile çağdaşlaşma, değişme ve düşünme tartışmalarında sosyal kimlik meselesi üzerinde durulmuştur. Din-hukuk ve çağdaşlaşmaya değinilirken de İslam hukuku bağlamında din ve gelişme, İslam hukukunun çağdaşlaşma sorunu üzerinde durulmuştur.

[54] Hz. Peygamber'in Tebliğ Metodu Işığında İslam'ın Güncel Sunumu 2003 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2006,s.5-8.

Kültürel çözülmeye değinilirken de modernliğin dönüştürdüğü dinsel kültürlerden söz edilmiştir. Çağdaşlaşma ve kültüre değinilirken de Türkiye'de dini düşüncenin macerası, İslam medeniyeti ve Türk kültürü ile modernleşmenin tasavvuf ve tarikatlara yönelişin artmasındaki rolü üzerinde durulmuştur. Kur'an ve çağdaşlaşmaya değinilirken de dini aktarımın güncel durumu üzerindeki bazı anlayışlar, vahiy-kültür ilişkisi ile günümüzde vahyin değeri tartışmasından söz edilmiştir. Çağdaş İslam toplumunda kadının yerine değinilirken de modernleşme sürecinde İslam'a göre kadına bakış açıları ile diğer dinlerin kadın anlayışları üzerindeki İslam kültürünün etkisi anlatılmıştır[55].

Kutlu Doğum Haftası XVII:2005

Bu yılın bu hafta etkinlikleri ise, düzenlenen ilgili sempozyumda "Dinin dünya barışına katkısı" şeklinde edinen konu etrafında yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda özellikle İlahi dinlerin gayesine, İslam ve barışa, dinler arası diyalog ve dünya barışına, tarihsel süreçte Müslümanların barışa katkısına, milletimizin Anadolu'da bir arada yaşama tecrübelerine, din ve şiddete, günümüzde Avrupa'nın Müslümanlara bakışına, İslam dünyasında Batı imajına değinilirken dini kavramların doğru anlaşılmasının, din özgürlüğünün sağlanmasının barışa katkısı üzerinde durulmuştur[56].

---

[55] Din-Kültür ve Çağdaşlık 2004 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2007,s.7-10.

[56] Dinin Dünya Barışına Katkısı 2005 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2006,s.5-6.

Kutlu Doğum Haftası XVIII:2006

Bu yılın ilgili hafta etkinlikleri de ilgili sempozyum için seçilen "İslam Ahlakı ve Sevgi" konusu etrafında şekillenmiştir. Bu çerçevede ahlaka, İslam ahlakına ve temel değerlerine değinilirken sevgi kavramının analizi üzerinde durulmuştur.

İslam kültüründe sevgiye değinilirken de bu kültürde rahmet, merhamet, meveddet ve muhabbet gibi sevgiyle ilgili kavramların, başta tasavvuf olmak üzere birçok alan şiirlerine yansımaları üzerinde durulmuştur. İslam ahlakının esaslarına değinilirken de İslam çalışma ahlakının esaslarından, İslam bilim ve iletişim ahlakından, İslam'ın haber anlayışından ve ahlakından söz edilmiştir. İslam ahlakında sevgi tezahürlerine değinilirken de Allah, Peygamber ve Ehl-i Beyt sevgisi, insan sevgisi, Hz. Peygamberin akrabalık ilişkilerindeki örnekliği paylaşılmıştır[57].

Kutlu Doğum Haftası XIX: 2007

Bu yılki sempozyumda konu edinen "İnsan Sevgisi" konusu bulunmaktadır. Bu çerçevede sevgi kavramına değinilirken insan sevgisinin anlamı, Kur'an perspektifinde insan, İslam düşünürlerine göre sevgi/sevgi teolojisi, dinlerde insan sevgisi üzerinde durulmuştur.

Sevgi ve kültüre değinilirken de İslam kültüründe sevgi ve dostluk, edebiyatımızda sevgi teması, Hz. Peygamber'de çocuk sevgisi temaları işlenmiştir. Sevginin eğitimdeki yeri ve sevgi

[57] İslam Ahlakı ve Sevgi 2006 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2007,s.5-6.

Peygamberi, sevginin istismarı ve sevgide aşırılık temaları üzerinde durulmuştur[58]. Bu bağlamda Yüce Allah (c.c.) tarafından Hz. Peygamber'e telkin edildiği ve günümüz dünyasının problemlerine reçete niteliğini taşıdığı Hz. Peygamberin sevgisine vurgu yapılmıştır. Nitekim Yüce Allah (c.c.) ilgili "Allah seni yetim bulup da himaye etmedi mi? Ve henüz ne yapacağını bilmezken yol göstermedi mi? Seni fakir bulup da varlıklı kılmadı mı? Öyleyse Ey Muhammed sakın yetimi ezme, yardım isteyeni azarlama ve Rabbinin nimetlerini şükranla an."[59] Ayetlerle toplumun can alıcı sorunlarına bu çerçevede çözüm reçetesini sunmuştur. Zira bunun ile Yüce Allah (c.c.), yapılan nimetlere karşı şükür vazifesinin yerine getirilmesi gerektiğine vurgu yaparken yetimin örnekliğinde ve sembollüğünde bazı görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinin gereğine vurgu yapmıştır. Dolayısıyla yardıma, katkıya, desteğe ve derdini paylaşmaya ihtiyacı olan herkese gönüllerin, yüreklerin ve tüm imkânların açık olması gerekir. Bu noktada Hz. Peygamber(s.a.v.), âlemlere rahmet olmakla bizlere model olmuştur[60].

Kutlu Doğum Haftası XX: 2008

Yapılan etkinliklerde "İslam Medeniyetinde Bir arada Yaşama Tecrübesi" konu edinmiştir. Bu çerçevede Hz.

---

[58] İnsan Sevgisi 2007 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2008,s.5-6.

[59] Duha, 44/6-10.

[60] Mustafa Çağrıcı, "İstanbul Açılış Programı", İnsan Sevgisi 2007 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, s.9-11.

Peygamber'in kuşatıcı çağrısına değinilirken O'nun getirdiği İlahi mesajda kuşatıcılık, O'nun kuşatıcı mesajı, birlikte yaşamanın hukuki arka planı, İslam medeniyetinde kuşatıcı-kucaklayıcı örnekler üzerinde durulmuştur. Birlikte yaşamanın dini felsefi temellerine değinilirken de toplumda hoşgörünün yayılmasında kadının rolü üzerinde durulmuştur.

İslam kültüründe birlikte yaşama tecrübesine de değinilirken Müslüman toplumlar olarak Emevilerden, Abbasilerden, Endülüs'ten, Balkanlardan, Selçuklulardan ve Osmanlılardan örnekler dile getirilmiştir.

İslam tarihinde farklı dini geleneklere değinirken de farklı din ve düşüncelerin özgünlüğünün korunması ve etkileşimi, İslam kültüründe farklı dini gelenekler arasındaki düşünsel iletişim, çok kültürlü toplumlarda din eğitimi, Kur'an'da ve Kitabı Mukaddes'te kadın tasavvurlarının bir arada yaşama kültürüne katkısı gibi konular anlatılmıştır.

İslam irfan geleneğinin insancıl tabiatına değinirken Mevlana'nın çoğulcu söylemiyle birlikte yaşama, ben ve biz arasında yetmiş iki millete bir gözle bakmak şeklindeki Hacı Bektaşi Veli'nin insana bakışı gibi tasavvuf geleneğinde bulunan konular üzerinde durulmuştur[61].

[61] İslam Medeniyetinde Bir Arada Yaşama Tecrübesi 2008 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2009, s.5-7.

Kutlu Doğum Haftası XXI: 2009

Bu hafta ile ilgili düzenlenen sempozyum için seçilen "Küreselleşen Dünyada Aile" konusu etrafında etkinlikler yoğunluk kazanmıştır. Dolayısıyla Hz. Peygamberin aile örneği, farklı din ve geleneklerde aile, Hz. Peygamber döneminde aile, Türk İslam geleneğinde aile konuları ele alınmıştır.

İslam düşüncesinde aileye değinilirken de İslam düşüncesinde felsefik ve etik temelleri, İslam düşüncesinde ailenin dini temelleri, ailede meşruiyet temeli olarak nikâh konuları dile getirilmiştir.

Modern Türkiye'de aile problemlerine değinilirken de küreselleşme sürecinde kadın sorunları üzerinde değerlendirme, ailenin dönüşümü ve muhtemel geleceği üzerine mülahazalar, aile destek hizmetleri ve DİB'in ilgili açılımları gibi konular üzerinde durulmuştur.

Ailenin dağılması ve boşanmaya değinirken de aileyi tehdit eden unsurlar, Türkiye'de boşanma nedenleri, boşanma ile ilgili dini hükümler, aile parçalanmışlığın çocuklar üzerindeki etkileri, ilgili tedbirler ve aile irşat büroları gibi konular dile getirilmiştir.

Küreselleşme sürecinde aileye değinirken de küreselleşen dünyada değişen aile ve nikâh algısı, Müslüman bir hanımın gayrı Müslim bir erkekle evliliği ve yabancı kadınlarla evlilik gibi konular işlenmiştir[62].

[62] Küreselleşen Dünyada Aile 2009 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2010, s.5-6.

Yapılan etkinliklerle Hz. Peygamber en iyi bir şekilde anlatarak dünya üzerinde inanan tüm insanların gönüllerine O'nun sevgisini ve saygısını yaşatarak devam etmek gerekmektedir. Zira dinimizi onun Peygamberi olan Hz. Muhammed'i tanımak, ahlakını ve hayat tarzını iyi öğrenmek dini hayatımızın yanında dünyevi hayatımızın birlikteliği ve kardeşçe yaşamı için önemlidir. Bu anlamda Hz. Muhammed; bilgi, ilgi, sevgi, güven, adalet, barış ve hoşgörü gibi tüm dünya insanlarını ilgilendiren evrensel mesajları vermiştir. Dolayısıyla Hz. Peygamber'i tanıma, tanıtma, anlama, sevme ve hayatımızda onu temsil etme bu etkinliklerin amacını teşkil etmektedir[63].

Kutlu Doğum Haftası XXII:2010

DiB 2010 yılını "Kur'an Yılı" olarak ilan etmiştir. Böylece hafta ile ilgili yapılan etkinlikler bu minvalde gerçekleştirilmiş, yurtiçinde ve yurtdışında yapılan konferans, panel ve sempozyumlarda "Hz. Peygamber ve Kur'an" teması işlenmiştir.

Yapılan etkinlikler çerçevesinde sinevizyonlar hazırlanmış ve ilgili haftanın açılış törenlerinde kullanılmak üzere taşra ve yurt dışı teşkilatlarına gönderildiği gibi, TDV'nin web sitelerine de yüklenmiş, soydaş ve dindaşlarımızın yaşadığı İsviçre, İtalya, ABD, İngiltere, Avusturalya gibi ülkelere konferanslar ve etkinlikler yapmak üzere din görevlileri gönderilmiştir.

[63] Ali Bardakoğlu "Konuşma", Küreselleşen Dünyada Aile 2009 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri,s.19.

Özellikle yurt içinde ve yurt dışında yapılan ve basında yer alan hafta ile ilgili etkinliklerde "Hz. Peygamber ve Kur'an" konusunun merkezinde Kur'an'ın kişi ve toplum hayatına kazandırdığı değerler, Kur'an ve Hz. Muhammed, Kur'an ve insan, Kur'an ve Müslüman, Kur'an ve cahiliye, Kur'an ve hidayet, Kur'an ve medeniyet inşası, Kur'an'da Kur'an, Kur'an'da geçmiş ümmetlere ilişkin bilgiler" gibi konulara değinilmiştir. Böylece Hz. Peygamberi daha iyi anlamaya, toplumda Peygamber sevgisini yaymaya, birlik ve beraberliğe, kardeşliğe, sevgiye, saygıya ve yardımlaşma duygusunu güçlendirmeye, yapılan kitap fuarları ile Kur'an'ın ilk emrinin "oku" olduğunun gereğine vurgu yapılmıştır[64].

Kutlu Doğum Haftası XXIII:2011

Haftayla ilgili yapılan etkinliklerin odağında ise, "Hz. Peygamber ve merhamet eğitimi" ana başlığı bulunmaktadır. Özellikle böyle bir konunun yapılan etkinliklerin merkezine ana konu olarak alınması çağımız için büyük bir önem arz etmektedir. Zira insan aklının tasvip etmediği şiddet, öfke ve zorbalık gibi olumsuz duygular, başta aile olmak üzere yaşanılan çevrelere uzamaktadır. Bu çerçevede başta fiziksel ve duygusal şiddet olmak üzere tüm olumsuz duygular harekete geçerek ikili ilişkilerden ulusal ve uluslararası ölçeklere ulaşabilmektedir.

[64] T.C. Başbakanlık DİB Din Hizmetleri Daire Başkanlığı 2010 Yılı Kutlu Doğum Haftası Genel Raporu, s.1-4; 06.08.2007 Tarihli Başbakanlık Genelgesi ve 19.01.2010 tarihli B.02.1.DİB.0.12.02.221/074 Sayılı Başkanlık Talimat Yazısı.

İnsanlığın yukarıda belirtilen ve gelinen olumsuz noktadan kurtulmak için ilk etapta şiddetin ve olumsuzlukların bütün boyutlarına dur demenin gereğine inanarak kararlı ve kapsamlı bir politika ve duruşu sergilemek gerekmektedir. Buna müteakip Yüce Allah'ın ifadesi ile "Âlemlere rahmet olarak gönderilen"[65] Hz. Peygamberin temsil ettiği ortak insani değer olan "merhamet" duygusunu hayata yansıtmak gerekmektedir. Böylece merhameti evde, okulda, iş yerinde, çarşıda, sokakta ve kısacası hayatın her alanına yansıtmak gerekmektedir. Dolayısıyla bu amacı gerçekleştirmek için "Hz. Peygamber ve merhamet eğitimi" konusu etkinliklerin merkezine alınmış ve "Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi Sempozyumu" düzenlenmiştir[66]. Zira Yüce Allah'ın genlere, ruha ve kalbe yerleştirdiği "merhamet" duygusu ancak eğitim ile ortaya çıkabilmektedir[67].

Merhamet elçileri ve rahmet elçisi temasına değinilirken de Peygamberler geleneğinde bulunan rahmet ve merhamet ile Cahiliye toplumuna Saadet asrının yaşatılması konu edinmiştir.

Eğitimde merhametin rolü temasına değinilirken de motivasyon sağlayıcı, adil merhamet, ibadete dair merhamet, sevgiyi kazandırmaya çalışırken merhamet gibi konular üzerinde durulmuştur.

---

[65] Enbiya, 21/107.

[66] Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, "Takdim", Kutlu Doğum Haftası Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi Sempozyumu, DİB Yayınları, Ankara 2011,s.9-10.

[67] Mehmet Görmez, "Konuşma", Kutlu Doğum Haftası Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi Sempozyumu,2011, s.19.

Modern hayat ve merhamet eğitimi temasına değinilirken de modern birey ve merhametin iflası, günümüzde aile içi ilişkilerde merhamet eğitimi, varoluşsal-asli bir kaynak: merhamet konuları üzerinde durulmuştur.

Toplumsal hayatta merhamet eğitimi temasına değinilirken de şiddet sarmalından rahmet toplumuna, seküler çağda merhametin dili konularından söz edilmiştir[68].

Kutlu Doğum Haftası XXIV:2012

Bu yılın hafta etkinliklerinde ise, çağımızda ihmal edilen kardeşlik ahlakı ve hukukuna sahip çıkma adına, "Hz. Peygamberin kardeşlik ahlakı ve kardeşlik hukuku" teması düzenlenen ilgili sempozyuma konu olarak seçilmekle ön plana çıkarılmıştır. İslam'da kardeşlik ve hukuku konusuna değinirken de Kur'an'da kardeşlik, hadislerde kardeşlik, kardeşliğin hukuku, İslam'da kardeşlik hukuku ve kardeşlikten doğan haklar gibi konular üzerinde durulmuştur.

İslam'da kardeşlik hukuku ve ahlakı konusuna değinirken de Kur'an-ı Kerim'de kardeşlik ahlakının temelleri, Gazali düşüncesinde kardeşlik ve kardeşlik hakları, kardeşliğin ahlaki temellerinden yardımlaşma ve dayanışma, kin ve nefreti sevgiye dönüştüren erdem: affetmek konulardan söz edilmiştir. İslam'da kardeşlik ahlakına değinirken de İslam kardeşliğinin zirve noktası: îsâr, güven ve sadakat konuları anlatılmıştır.

---

[68] Kutlu Doğum Haftası Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi Sempozyumu Tebliğleri, s.5-7.

Kardeşlik eğitimi konusuna değinilirken de, ibadetlerin kardeşliğin te'sisindeki rolü ve kardeşlik anlayışının fıkha yansıması, farklı İslami anlayışlara sahip çevreler arasında iman ve amel bağlamında kardeşlik dilini geliştirme gibi konular dile getirilmiştir.

İslam kültüründe kardeşlik uygulamaları konusuna değinilirken de, Hz. Muhammed'in muahat örneği, tasavvuf kültüründe kardeşlik algısı, Türk-İslam medeniyetinde bir kardeşlik meselesi olarak ahilik, Türkmen geleneğinde sosyal dayanışma kurumu olarak "muhasiplik" gibi konulardan söz edilmiştir.

Kardeşliği tehdit eden unsurlar konusuna değinirken de kardeşliği engelleyen ahlaki zaaf "hırs" , ayrımcılığa ve şiddete karşı kardeşlik, diğerkâmlık ve egoizmin ahlaki açıdan karşılaştırılması ve geleneksel kardeşliğimizi tehdit eden unsurlardan dünyevileşme ve bireyselleşme konuları gündeme getirilmiştir[69].

Kutlu Doğum Haftası XXV:2013

Bu hafta etkinliklerini başlatma niteliğini taşıyan ve uygulanan sempozyumun konusu da "Hz. Peygamber ve İnsan Onuru" olarak seçilmiştir. Bu bağlamda Hz. Peygamber'in önderliğine ve örnekliğine vurgu yapılarak kavramsal çerçeve olarak onur temasına değinilirken evrensel bir değer olarak insan

[69] Kutlu Doğum Haftası Hz. Peygamber Kardeşlik Ahlakı ve Kardeşlik Hukuku Sempozyumu, DİB Yayınlar, Ankara 2012, s. 5-9.

onuru, toplumsal hayatta insan onuru, modern dünyada bir değer olarak insan onuru konularına değinilmiştir.

Onurun tarihi arka planı konusuna değinilirken de İlahi dinlerde insan onuru öğretisi (Hıristiyanlık ve Yahudilikte insan onuru öğretisi), insan onurunun teolojik temelleri üzerine Kur'an'da ve İslam kelamında insan anlayışı, cahiliye zihniyeti ve çiğnenen insan onuru konuları üzerinde durulmuştur.

Kur'an bağlamında İslam'da onur kavramı konusuna değinilirken de "insan onuru" kavramının insani Kur'ani dayanakları, sosyo psikolojik açıdan Kur'an'da insan onuru ve önyargı ilişkisi, bazı Kur'ani kavramlar ve Kur'an'da insan tipleri konuları dile getirilmiştir.

Sünnet bağlamında İslam'da onur kavramı konusuna değinilirken de hadislerde geçen "ırz" kavramı ve "onur" ile ilişkisi, onurlu insanın inşasında sünnetin yeri ve sahabe örneği, Hz. Peygamber'in düşmanlarının onurlarını korumadaki hassasiyeti (savaşlar çerçevesinde) konuları ifade edilmiştir.

Hukuk bağlamında İslam'da onur kavramı konusuna değinilirken de İslam hukukunda insan onuru, İslam hukukunda insan onurunun evrensel parametreleri, uluslararası hukukta insan onuru fikrinin gelişmesine İslam'ın katkısı konuları üzerinde durulmuştur.

Tasavvuf bağlamında İslam'da onur kavramı konusuna değinilirken de insanın Allah'ın halifesi olduğu düşüncesine sufi bir yorum, tasavvufi halk edebiyatı üzerinden insan onuru

kavramını okumak, insanın onuru-değeri ilişkisi, İslamofobi konuları dile getirilmiştir.

Fert ve insan onuru konusuna değinilirken de sorumluluk ve görev bilinci bağlamında insan onuru, yoksulluk ile insan onuru ve din/ İslam, onurlu insan inşası için Resulullah'ın örnekliğinde çocuk eğitimi gibi konulara yer verilmiştir.

Toplum ve insan onuru konusuna değinilirken de toplum planında insan onuru algısının kazanılması, insan onuru ve evrensel kardeşlik ilişkisi, toplumda ilgiye, desteğe ve yardıma muhtaç gruplar ve insan onuru konuları ifade edilmiştir.

İslam'da onur korumaya yönelik ahlaki değerler konusuna değinilirken de ayetlerde ve hadislerde insan onurunu koruyan önemli vasıflardan iffet, İslam nasıl bir hayırseverlik modeli öneriyor? İnsanlık onurunu koruma ve kırma arasında hayırseverlik anlayışı, Kur'an-ı Kerim'in insan onurunu korumaya yönelik müdahaleleri: Hz. Meryem ve Hz. Aişe örneği konular gündeme taşınmıştır.

Günümüzde insan ve onuruna yönelik tehditler konusuna değinilirken de insan onurunu tehdit eden ırkçılık anlayışı ve tarihsel izdüşümü üzerine birtakım mülahazalar, bireyin insanlık onuruna modern saldırısı: intihar, bireysel etkileri açısından yazılı ve görsel medyada çok sık karşılaşılan insan onuru ihlalleri ve çözüm önerileri konuları dile getirilmiştir.

Günümüzde insan onurunu zedeleyen unsurlar konusuna değinilirken de insanlık onurunu zedeleyen yönüyle toplumsal

cinsiyet rolleri, çalışma hayatında insan onuruna karşı psikolojik bir şiddet örneği: mobbing, insan onurunu tehdit açısından değişen müzik algımız ve müzik-ahlak ilişkisi konuları üzerinde durulmuştur. İnsanlığa tebliğ edilen bütün İlahi mesajlarda insanın manevi şahsiyetinin korunmasına vurgu yapılmıştır. Özellikle İslam insanın onuru üzerinde ciddiyetle durmuş ve onur zedeleyici bütün davranışları yasaklamıştır. Nitekim İslam'ın alayı ve tahkir etmeyi, gıybet ve koğuculuk yapmayı, ayıp ve kusurları araştırmayı yasaklaması bunu göstermektedir. Hz. Peygamber (s.a.v.)in insanın onur ve haysiyetinin değeri ile ilgili açıklamalarının yanında insan onurunu koruyan ve yücelten uygulamaları olmuştur. Dolayısıyla Hz. Peygamber'i örnek alarak her insana onurlu yaşama hakkı tanınmalı, insanın hem kendisini hem de başkalarının onurunu zedeleyici/ kırıcı her türlü söz ve davranışlardan kaçınılmasını sağlanmalıdır[70].

Kutlu Doğum Haftası XXVI:2014

Bu yılın hafta etkinliklerinde de "Hz. Peygamber, din ve samimiyet" konusu ele alınmış ve bu konu konferans, panel ve çeşitli etkinliklerle kamuoyuyla paylaşılmıştır. Öte taraftan hafta ile ilgili düzenlenen sempozyumda ise "Hz. Peygamber ve İnsan yetiştirme düzenimiz" konusu tüm detaylarıyla irdelenmiştir. Bu da Yüce Allah tarafından olgunlaşmaya ve gelişmeye açık olarak yaratılan insanın buna dair ihtiyacını karşılayan eğitim sürecini

[70] Kutlu Doğum Haftası, Hz. Peygamber ve İnsan Onuru Sempozyumu, DİB Yayınlar, Ankara 2014, s. 5-11.

gerektirmektedir. Bu anlamda Peygamberimiz Hz. Muhammed, insanın kendisiyle, çevresiyle ve yaratıcısıyla barışık yaşayarak dünya ve ahiret saadetini ve mutluluğunu yaşamasının örneğini ve reçetesini uygulamalarıyla insanlığa göstermiş ve öğretmiştir. Dolayısıyla Hz. Peygamber'in örnekliğinde insanların nasıl tekamül edilerek Allah'ın kendisinden razı olacağı konusunda somut öneriler dile getirilmiştir.

Hz. Peygamber'in yetiştirdiği örnek şahsiyetler konusuna değinilirken de kişilik tipleri ve Hz. Peygamber'in farklı kişiliklere yaklaşımı, Hz. Peygamber'in yetiştirdiği model şahsiyetlerden Ebu Zer el-Gaffari, Hz. Peygamber hanesinde yetişmiş bir kadın: Aişe validemiz, Mus'ab b. Umeyr örnekliğinde Hz. Peygamber'in insan yetiştirme modellemesi konuları ele alınmıştır. Tasavvufi düşüncede insan yetiştirme ve modelleri konusuna değinilirken de tasavvufi düşüncede mürşidin insan yetiştirmedeki rolü, tasavvuf geleneğinde insan yetiştirme ufku: İnsan-ı kâmil, Alevi Bektaşi geleneğinde insan yetiştirme modeli konuları söz konusu yapılmıştır[71].

Kutlu Doğum Haftası XXVII:2015

Bu hafta etkinlikleri de toplumu din konusunda aydınlatmaya yönelik yurt inçinde ve yurtdışında DİB'in uhdesinde koordine edilerek birçok faaliyetlerle gerçekleştirilmiştir.

[71] Kutlu Doğum Haftası, Hz. Peygamber ve İnsan Yetiştirme Düzenimiz Sempozyumu, DİB Yayınlar, İstanbul 2015,s.5-10.

Yapılan etkinliklerde birlikteliği sağlama adına, etkinliklerde kullanılmak üzere, görsel materyal örnekleri CD halinde il müftülüklerine gönderilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanı 12 farklı medya kuruluşlarıyla hafta ile ilgili basın toplantısını yapmış, DİB Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan "Hz. Peygamber ve Birlikte Yaşam Ahlakı" ile "Dünya bize, biz birbirimize emanetiz" hutbeleri 10 ve 17 Nisan 2015 tarihlerinde okutulmuştur[72].

Kutlu Doğum Haftası XXVIII:2016

Bu yılki haftanın kutlama etkinlikleri için "Hz. Peygamber, Tevhid ve Vahdet-Gelin Birlik Olalım" teması seçilmiştir. Bu çerçevede hafta etkinlikleri, "Hz. Peygamber, Tevhid ve Vahdet-Gelin Birlik Olalım" konusu etrafında Hz. Peygamber (s.a.s.)'in ortaya koyduğu örneklik çerçevesinde hafta boyunca yurt içinde ve yurt dışında geniş katılımlı programlar ve değişik etkinliklerle gerçekleştirilmiştir. Özellikle günümüzde mezhep, meşrep ve etnik farklılıklar bir çatışma vesilesi olarak görülmeye çalışılırken Müslümanlar arasında fitne ve tefrika ateşi körüklenmektedir. Oysa bilinmelidir ki mezhepler, İslam dininin anlaşılmasındaki farklı düşünce ve kanaatleri temsil ederken insanlık için birer mektep niteliğini taşımaktadırlar. Bu mekteplerin amacı ise, Allah'a giden yolları göstermektir. Her bir mezhep Allah'a giden ana yolun birer tali yolu gibidir. Ancak mezhep taassubunu yaparak mezhebini

[72] Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu 2015,DİB Yayınları, Ankara 2016,s.82-92.

dinin kendisi olarak görüp diğerleri dinin dışında tutmak; mezhebe dayalı ayrıştırma, ötekileştirme ve çatışmalar, taassup ve cehaletin bir yansımasıdır. Bu durumda zarar görecek olan dinin kendisi olmaktadır[73].

Kutlu Doğum Haftası XXIX:2017

Bu yılın hafta etkinliklerinin odağında ise "Hz. Peygamber ve Güven Toplumu" konusu bulunmuştur. Bu çerçevede hafta boyu yapılan etkinliklerde Hz. Peygamber'in "el-Emin" vasfıyla tanımaya ve tanıtılmaya çalışılmış, O'nun güven toplumuna verdiği değerler anlatılmış, çeşitli vaaz, hutbe, TV, radyo programları, panel, konferans, yarışma ve sosyal faaliyetlerle temanın gereği yerine getirilmiştir. Hz. Peygamberin hayatından kesitler sunularak ona uygun bir toplum anlayışının gereği tüm kamuoyuyla paylaşılmıştır[74].

Sonuç

Siret-i Nebi Haftası devletin desteği ve bütün toplum kesimlerinin katılımıyla bir bilgilenme ve bilinçlenme şöleni haline gelen ve 12 Rebiülevvel'de idrak edilen Mevlid Kandili'nin bir alternatifi değil, Hz. Peygamber'in sireti, sünneti ve evrensel mesajlarını anlama ve hayata geçirmeye yönelik hafta olduğu anlaşılmaktadır. Bunun ile birlikte esas amacın Hz. Peygamber'in yaşama anlam kazandıran mesajlarının tüm insanlığı iletilmesi

[73] DİB Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kutlu Doğum Haftası Raporu, 2016, s.1-10;http://kutludogum.diyanet.gov.tr

[74] DİB Talimatı 17.03.2017 tarih ve 20303 sayı; https://belgedogrulama.diyanet.gov.tr/BelgeDogrulama.aspx?V=BEK43ZJZ0.

olduğu belirlenmektedir. Dolayısıyla Diyanet İşleri Başkanlığı'nın başlattığı bu hafta etkinlikleri çerçevesinde birçok özel, devlet ve kamu kuruluşları tarafından da hafta ile ilgili etkinlikler yapılmaktadır. Bu çerçevede özellikle İslam'ın anlaşılmasında Sünnetin yeri ve değeri dile getirilirken Hz. Muhammed'i anlamak[75],O'nun günümüze olan mesajları[76], evrensel mesajlarında adalet prensibi[77], savaşlardaki gaye ve stratejisi[78],çağımızın ihtiyaçları açısından Hz. Peygamber Efendimizin örnek şahsiyeti[79] ve karizmatik bir lider olarak gerçekleştirdiği bazı sosyal ve kültürel değişmeler ele alınmaktadır. Bunlar ise; (karizmatik kişiliği, vahiy alması, yüce ahlak sahibi olması, dünyevi bir iktidar ve menfaat peşinde olmaması, din ve dünya işlerinde ideal bir uyum kurması, en güzel model olması, sosyal ve kültürel değişimi gerçekleştirmesi, yeni bir dini tecrübe, cemaatten cemiyete geçiş, kadının konumunda dönüşüm, eğitim ve öğretimde seferberlik)[80]gibi hususlardır. Dolayısıyla özelde İslam toplumunun

[75] Ethem Ruhi Fiğlalı, " Hz. Muhammed'i Anlamak" S.D.Ü. VI. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri, İlahiyat Fakültesi Yayınları, Isparta 2003, s.27-38.
[76] Muhammet Said Hatipoğlu, "Hz. Peygamber'in Günümüze Mesajları", S.D.Ü. VI. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri, s.11-26.
[77] Yusuf Açıkel, "Hz. Peygamber'in Evrensel Mesajlarından "Adalet" Prensibi", S.D.Ü. VI. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri s.69-80.
[78] İsmail Yakıt, "Hz. Peygamber'in Savaşlardaki Gaye Stratejisi", S.D.Ü. VI. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğler, s.39-56.
[79] Rafet Özkan, "Çağımızın İhtiyaçları Açısından Hz. Peygamber Efendimizin Örnek Şahsiyeti", S.D.Ü. VIII. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Isparta 2005, s.149-156.
[80] Adem Efe, "Karizmatik Bir Lider Olarak Hz. Peygamber ve O'nun Gerçekleştirdiği Bazı Sosyal ve Kültürel Değişmeler", S.D.Ü. IV. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Isparta 2001, s.349-367.

ve genelde insanlığın eğitimi için de temel hedef sayılan huzur ve mutluluğu sağlamaya dönük faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Kaynakça/References

Açıkel, Yusuf, "Hz. Peygamber'in Evrensel Mesajlarından "Adalet" Prensibi", S.D.Ü. VI. Kutlu Doğum Sempozyumu, s.69-80.

Aycan, İrfan, "Müslüman Yönetimlerde Birarada Yaşama Tecrübeleri (Emevi Modeli)" , İslam ve Demokrasi (Kutlu Doğum Sempozyumu-1998),s.31-39.

Aydın, Mehmet Akif, "Hz. Peygamber ve Dört Halife Dönemi İslam Devlet Yönetimi", İslam ve Demokrasi (Kutlu Doğum Sempozyumu-1998),s.21-27.

Bardakoğlu, Ali, "Konuşma", Küreselleşen Dünyada Aile 2009 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, s.19-24.

Bolay, Süleyman Hayrı,"Açılış Konuşması", Üçüncü 1000'e Girerken Türkiye (Kutlu Doğum Sempozyumu-1999), TDVY,Ankara 2000,s.3-5.

Bolay, Süleynan Hayri, "Açılış Konuşması", İslam ve Demokrasi (Kutlu Doğum Sempozyumu-1998),TDVY, Ankara 2005,s.3-4.

Bolay, Süleynan Hayri, Kutlu Doğum:8,Türk Dünyasının Dini Meseleleri, TDVY, Ankara 1998,s.3-4.

Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam 2002 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2007,s.5-10.

Çağrıcı, Mustafa, "İstanbul Açılış Programı", İnsan Sevgisi 2007 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, s.9-11.

DİB Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kutlu Doğum Haftası Raporu, 2016.

DİB Talimatı 17.03.2017 tarih ve 20303 sayı.

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu 2015,DİB Yayınları, Ankara 2016.

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, "Takdim", Kutlu Doğum Haftası Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi Sempozyumu, DİB Yayınları, Ankara 2011,s.9-10.

Dinin Dünya Barışına Katkısı 2005 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2006

Din-Kültür ve Çağdaşlık 2004 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2007.

Efe, Adem, "Karizmatik Bir Lider Olarak Hz. Peygamber ve O'nun Gerçekleştirdiği Bazı Sosyal ve Kültürel Değişmeler", S.D.Ü. IV. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri, S.D.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Isparta 2001,s. 349-367.

el-Menavî, Muhammed Abdurrauf, Feydu'l-Kadir Şerhu Camiu's-Sağir min Ehadisi'l-Beşiri'n-Nezir, yy: Daru'l-Fikir Li't-Tabaati ve'n-Neşri ve't-Tevzi',,ts.

Fiğlalı, Ethem Ruhi " Hz. Muhammed'i Anlamak". S.D.Ü. IV. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri, S.D.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Isparta 2003, s.27-38.

Gölcük, Şerafeddin, “Hz.Peygamber’le Birlikte Olmak”, Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası IV*,1995, s.9-15.*
Görmez, Mehmet, “Konuşma”, Kutlu Doğum Haftası Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi Sempozyumu,2011, s.16-23.
Hatemi, Hüseyin, “ İslam’da İnsan Hakkı ve Adalet Kavramı”, Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası V*,*TDVY, Ankara 1996,s.1-15.
Hatipoğlu, Muhammet Said, “Hz. Peygamber’in Günümüze Mesajları”, S.D.Ü. VII. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri, s.11-26.
Hz. Peygamber’in Tebliğ Metodu Işığında İslam’ın Güncel Sunumu 2003 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2006,s.5-8.
İnsan Sevgisi 2007 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2008.
İslam Ahlakı ve Sevgi 2006 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2007.
İslam Medeniyetinde Bir Arada Yaşama Tecrübesi 2008 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2009.
İslâm’ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri (Kutlu Doğum Sempozyumu-2001),TDVY, Ankara 2003,s.V-VIII.
Karmış, Orhan, “Hz. Peygamber ve İnsan Sevgisi”, Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası IV, s.17-19.
Kırca, Celal, “Kur’an-ı Kerim’e Göre Hz. Muhammed”,Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası IV,1995, s.1-7.
Kutlu Doğum Haftası Hz. Peygamber Kardeşlik Ahlakı ve Kardeşlik Hukuku Sempozyumu, DİB Yayınlar, Ankara 2012.
Kutlu Doğum Haftası, Hz. Peygamber ve İnsan Onuru Sempozyumu, DİB Yayınlar, Ankara 2014.
Kutlu Doğum Haftası, Hz. Peygamber ve İnsan Yetiştirme Düzenimiz Sempozyumu, DİB Yayınlar, İstanbul 2015.
Küreselleşen Dünyada Aile 2009 Yılı Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğ ve Müzakereleri, TDVY, Ankara 2010.
Milli Gazete, 26.04.1995.
Özkan, Husamettin, Devlet Bahçeli, “Konuşma”, Üçüncü 1000’e Girerken İslam (Kutlu Doğum Sempozyumu-2000),s.7-8.
Özkan, Rafet, “Çağımızın İhtiyaçları Açısından Hz. Peygamber Efendimizin Örnek Şahsiyeti”. S.D.Ü. VIII. Kutlu Doğum Sempozyumu Tebliğleri, S.DÜ. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Isparta 2005, s.149-156.
Polat, Salâhaddin, Kutlu Doğum Haftası VII*,*s.15-21.
Sarıçam, İbrahim, ”İslam’ın Doğuşunun Tarihi Şartları”, İslam ve Demokrasi (Kutlu Doğum Sempozyumu-1998),s.9-17.
Şener, Mehmet, “Veda Hutbesi’nin İnsan Hakları Yönünden Kısaca Tahlili”, Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası V*,*s.125-130.
T.C. Başbakanlık DİB Din Hizmetleri Daire Başkanlığı 2010 Yılı Kutlu Doğum Haftası Genel Raporu, s.1-4; 06.08.2007 Tarihli Başbakanlık Genelgesi ve 19.01.2010 tarihli B.02.1.DİB.0.12.02.221/074 Sayılı Başkanlık Talimat Yazısı.

Türkiye Diyanet Vakfı, *Gençlerin Gözüyle Türk Dünyasının Dini Meseleleri (Kutlu Doğum Tutanakları:1)*, TDVY, Ankara 1998,s.1-10.
Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası I, TDVY, Ankara 1990.
Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası II, TDVY, Ankara 1992.
Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası III, TDVY, Ankara 1995.
Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası IV, TDVY, Ankara 1995.
Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası V,*s.V.*
Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası VI, TDVY, Ankara 1996,*s.V-XV.*
Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası VII, TDVY, Ankara 1997,s.V-VII.
Üçüncü 1000'e Girerken İslam (Kutlu Doğum Sempozyumu-2000),TDVY, Ankara 2005,s.V-VII.
Yakıt, İsmail, "Hz. Peygamber'in Savaşlardaki Gaye Stratejisi", S.D.Ü. VI. Kutlu Doğum Sempozyumu Bildirileri, s.29-56.
Zeybek, Namık Kemal, Kutlu Doğum:8,Türk Dünyasının Dini Meseleleri, TDVY, Ankara 1998,s.4-7.